APLAUZE

2 | 2023

FITS

APLAUZE

2 | 2023

Editor șef Ion M. Tomuș

Editori Daria Ancuța, Alexandra Buiga, Eliza Cioacă, Diana Coropca, Ioana Daibog, Alin Gîrbu, Denisa Grădinaru, Alina Grau, Miruna-Alexandra Grozav, Hanna Han, Iulia Kyçyku, Alexandra Mileșan, Diana Nechit, Andreea Pălăcean, Ionica Pașcanu, Loreta Popa, Claudian Șiman, Alba Stanciu, Doriana Tăut, Andreea Telehoi, Natalia Țurcan

Art Director Dinu-Andrei Neagu

Fotografi oficiali FITS Sebastian Marcovici, Dragoș Dumitru, Nicolae Gligor, Ovidiu Matiu, Mihail Nistor, Anca Nicolae-Barbu, Diana Racz, Călin Mureșan, Rareș Helici

ISSN: 2248-1776
ISSN-L: 2248-1176

UNIVERSITATEA LUCIAN BLAGA DIN SIBIU

CAVAS

Facultatea de Litere și Arte

Artă teatrală

CUPRINS

Cuvânt înainte 4

Raluca Turcan

Omagiem independența Israelului prin artă 6

Doriana Tăut

Stranietatea unei povești cu prințese 10

Ionica Pașcanu

Povestea prințesei deochiate 12

Alba Stanciu

Exerciții de stil pe o temă dată 16

Diana Nechit

Crossword FITS 19

Ioan Bogdan

Teatrul kabuki în stil postmodern 20

Hanna Han

Povestea prințesei deochiate 22

Alexandra Mileșan

Raluca Turcan
Ministrul Culturii

Sunt fericită şi, deopotrivă, onorată că începutul mandatului meu de Ministru al Culturii coincide cu ediția cu numărul 30 a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu - FITS 2023. Festivalul are deja un renume mondial la care Ministerul Culturii a contribuit cu eforturi financiare şi umane importante şi va continua să o facă.

Sibiul va fi, pentru câteva zile, prima scenă a României, iar Festivalul îi va spori valențele multiculturale prin varietatea celor mai actuale și moderne manifestări artistice ce vor bucura publicul din ce în ce mai rafinat și mai numeros. Este îmbucurătoare multitudinea obiectivelor culturale și de diplomație culturală pe care FITS le generează astfel încât spiritualitatea românească şi educația, la care se adaugă dimensiunea economică, să poată beneficia de avantajele pe care Festivalul le creează. În același timp, îmi doresc ca anvergura pe care Festivalul a atins-o, să fie exploatată la justa ei valoare pentru o crea o imagine de excepție a României în lume, alăturându-se încă de la primele ediții celorlaltor branduri de țară.

Felicit echipa Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu și a Teatrului Național „Radu Stanca" Sibiu, care a împlinit, la 1 iunie 2023, 235 ani de existență – și sunt convinsă că vom descoperi împreună modalități pentru a pune în valoare, în continuare, resursele culturale atât de importante în dezvoltarea comunităților din România!

Adresez sincere mulțumiri domnului Constantin Chiriac, Președinte al Festivalului și director al Naționalului Sibian!

Le recomand cu căldură tuturor spectatorilor din România și din lume să fie #ParteDinMiracol!

JTI ROMÂNIA

JTI este partener și susținător al marilor evenimente
și instituții culturale în România și peste tot în lume.

La JTI lucrează circa 45.000 de oameni,
reprezentând naționalități și culturi diverse, cu un potențial creativ excepțional.

Omagiem independența Israelului prin artă

Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a constituit, de la începuturile, sale o tribună de expresie a artei teatrale, coregrafice, regizorale, dramaturgice și nu numai, a artei generate de statul Israel, un stat în care pulsează bucuria de viață racordată la cele mai înalte frecvențe spirituale. Nume precum Hanoch Levin, Ohad Naharin, Yair Vardi, Rami Beer s-au perindat pe scenele FITS aducând cu ei măiestria artistică a unui popor cu o identitate foarte puternică, fapt ce fascinează și creează magnetism.

Ce înseamnă 75 de ani de relații culturale și diplomatice neîntrerupte? Înseamnă o relație bazată pe încredere și apreciere reciprocă, înseamnă o direcție de dezvoltare culturală cu valori comune ce se întrepătrunde cu inovația artistică promovată și valorizată de amândouă părțile și, poate cel mai important, însemnă recunoașterea unor valori spirituale comune, valori ce declanșează emoții puternice atunci când sunt transpuse scenic în fața unui public ce le înțelege substanța. Așadar, dacă ați fost vreodată la locurile sfinte, poate că ați simțit sacralitatea rugăciunilor înălțate indiferent de limbă, ați auzit șușoteala miilor de suflete pline de speranță și ați înțeles... Fără traducere, fără interpretare sau explicații, ați înțeles...

Publicul Festivalului Internațional de Teatru urmărește de decenii spectacolele invitate din Israel și descoperă în ele un front emoțional comun între cele două țări: o Românie tânără, de 105 ani, cu o identitate pentru care a luptat timp de secole, dar și un Israel proaspăt, reinventat și strălucitor, cu o identitate ce a dat poporului puterea și spiritul de anduranță. Independența statală, un lux în care s-a născut generația mea și a dumneavoastră, cititorii, reprezintă pentru un popor dreptul de a rosti, în limba proprie și cu glas tare, idealuri pe care până atunci le

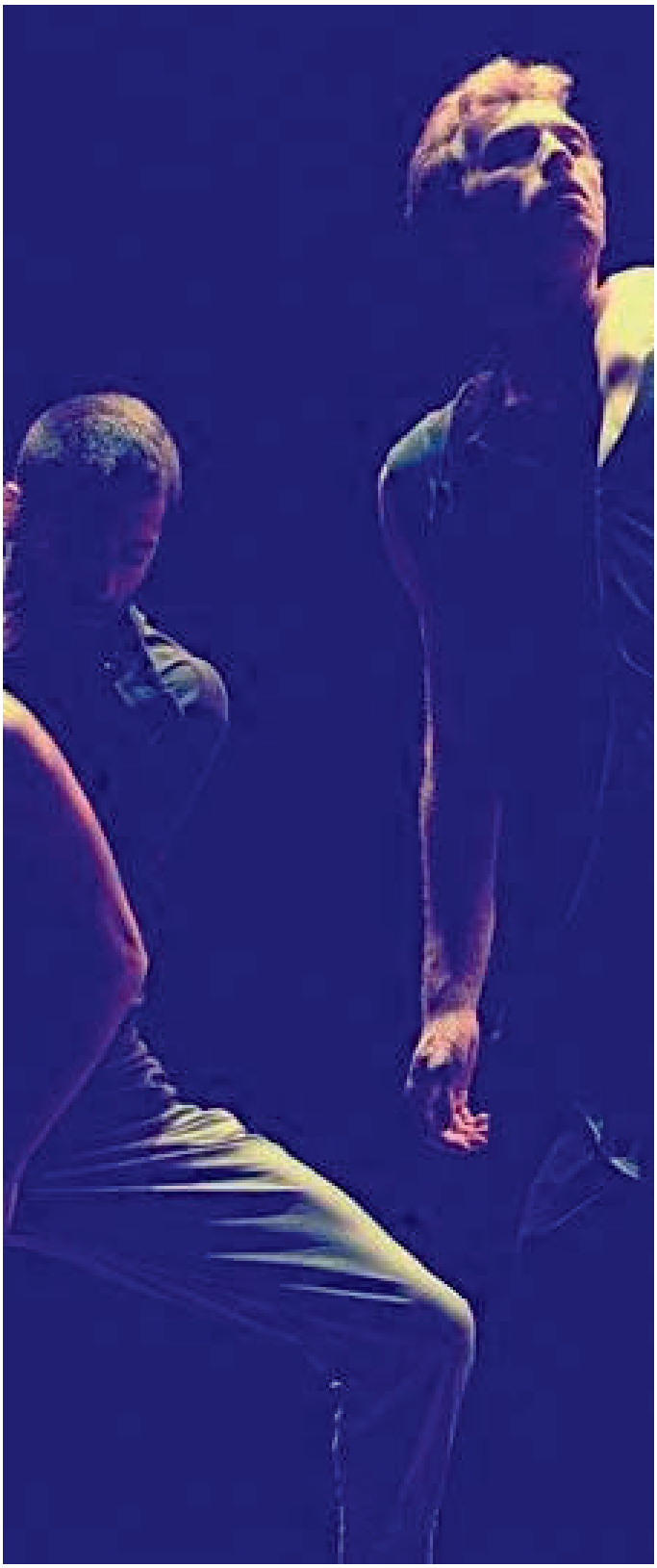

visa pe ascuns, în umbra unei dominații sau a unor conflicte ce-i îngrădeau libertatea. Teatrul, dansul și arta, în general, reprezintă un mod de a comunica aceste vise și în vremuri grele, iar acum tot ele reprezintă un mod de a celebra libertatea de expresie a unui popor. În cinstea acestei mari sărbători, dar și în cinstea celor 30 de ani pe care Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu îi împlinește, coregrafa Noa Wertheim, împreună cu dansatorii trupei Vertigo au dedicat spectacolul *Makom* – un regal de mișcare și dans ce aduce în prim plan simplitatea vieții primordiale în căutarea sinelui și a echilibrului. Spectacolul omagiază totodată cei 30 de ani de existență a companiei Vertigo, 30 de ani în care au reușit să construiască o comunitate în jurul dansului și în jurul valorilor pe care Noa și artiștii din jurul ei le împărtășesc. Stabilit într-o zonă extrem de aridă din proximitatea deșertului, chibuțul în care dansatorii creează este construit în mare parte cu mâinile lor, din pământ și alte materiale prietenoase cu mediul. Tot ei au gândit și un sistem de recirculare a apei, astfel încât să maximizeze resursele pe care natura le oferă, demonstrând astfel respectul pe care îl poartă creației. Acolo dansează împreună cu oameni ce vin de pretutindeni să redescopere bucuria mișcării, persoane cu dizabilități, copii, persoane în vârstă, mari dansatori și coregrafi... Împart bucatele gătite împreună ca o familie, trăiesc conștient și transmit lumii valorile lor prin dans. Nu e o întâmplare că spectacolul Makom aduce pe scenă incomensurabilă, prin legăturile pe care le creează. Pentru că înțelege cu înțelepciune existența umană și pentru că dăruiește cu iubire din înțelepciunea sa publicului prin arta pe care o făurește, lui Noa Wertheim i-a fost dedicată o stea pe Aleea Celebrităților. Multe generații vor descoperi numele ei, înscris de data aceasta în piatră și cei ce vor avea curiozitatea, vor căuta și vor înțelege.

Legătura culturală dintre statul Israel și cel român s-a consolidat de-a lungul timpului în jurul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, dar și cu ajutorul vizitelor pe care Constantin Chiriac – directorul general al Teatrului Radu Stanca din Sibiu și președintele al FITS, le-a întreprins la Tel Aviv și Ierusalim. Acolo a participat anual la exposure-ul de dans organizat în amintirea talentatei Suzanne Dellal, intrând în legătură cu artiști de o mare valoare, pe care i-a prezentat publicului sibian, determinând o reconfigurare a dansului românesc către o zonă de liberate a mișcării și a expresiei, față de care istoria dansului în România s-a exprimat timid în trecut. Prin participarea în număr foarte mare a publicului la spectacolele invitate, precum și prin ecourile mediatice pozitive, fluxul informațional incitant de pe rețele sociale, prin toate acestea s-a dovedit existența unei nișe artistice insuficient explorate în țara noastră. Ce a urmat? Înființarea unei specializări de coregrafie la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, unde pe lângă importanța pe care o are cercetarea folclorică, iată că studenții au ocazia să interacționeze prin parteneriatele create cu maeștri ai dansului modern din Țara Sfântă. Nu e întâmplător faptul că artiști precum Moram Dekel de la Jerusalem Academy of Music and Dance, Yair Vardi (fondator al Centrului Cultural Suzanne Dellal din Tel Aviv) și Noah Wertheim (fondatoare a companiei Vertigo) susțin anul acesta masterclass-uri și ateliere destinate studenților de specialitate și artiștilor interesați. Este un privilegiu să înțelegi procesul de creație al unui mare nume al scenei mondiale, nume despre care citești în cărți, vezi în reportaje, dar pe care nu îndrăznești să visezi să îl întâlnești. Atunci când ai ocazia să înveți direct de la ei, să le simți pulsul și energia, ai senzația că ești martor la modul în care se scrie istorie și, mai mult, ești parte din ea. Acest mare privilegiu ni-l oferă Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, prin verticalitatea sa artistică, prin promovarea constantă a valorilor de netăgăduit și prin întreținerea relațiilor culturale cu Țara Sfântă, indiferent de vicisitudinile politice sau sociale.

Povestea dintre România și Israel a început demult... poate că urmele familiilor de evrei care au emigrat în Israel dinspre țara noastră după cel de-al doilea război mondial încă mai pot fi descifrate de către cei care au ochi pentru ele, poate că noi purtăm în cultura noastră moștenirea lăsată de aceste familii care, cu mult timp înainte, s-au numit „români”... Poate că astăzi, mergând pe străzile Tel Aviv-ului, mai auzi uneori vorbe românești desprinse dintr-un vocabular arhaic, demult anihilat la noi de importurile lingvistice occidentale, dar aceste vorbe trezesc în noi amintirea unei istorii încărcate de suferință care acum, transpusă scenic prin teatru sau prin dans, învață generațiile viitoare cum să nu greșească, cum să nu uite cine sunt cu adevărat, cum să își prețuiască istoria și cultura și cum să construiască punți de legătură..., așa cum Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu a făcut-o în ultimii 30 de ani și așa cum cum statul Israel a făcut-o în cei 75 de ani de la obținerea independenței sale, o independența de care s-a bucurat din plin, care l-a ajutat să se reinventeze și să celebreze cu mândrie diversitatea sa spirituală și etnică. La mulți ani Israel și la mulți ani prieteniei noastre! Fie ca ea să inspire curaj, credință și creație!

LIDL
FITS
LASĂ-TE SURPRINS
DE MIRACOLUL SPECTACOLULUI
DIN FIECARE REPREZENTAȚIE.
PIAȚA
Lidl
De 30 de ani te bucuri de spectacolele FITS,
în fiecare zi de prospețimea de la Piața Lidl.

Stranietatea unei povești cu prințese

Te așezi în fotoliul tău de spectator și aștepți să fii parte din ceva uimitor, memorabil și izbăvitor. Aceasta este convenția pe care o „semnezi" cu fiecare spectacol la care participi și nimic nu poate anula starea de curiozitate, de bucurie, de expectativă. Dar ceva scapă oricăror tratate, semnate sau intuite, știute sau închipuite, atunci când ești în preajma unor spectacole-fenomen, acelea pe care generațiile le rememorează, trecându-le, poate, în mit, așa cum se întâmplă cu *Povestea prințesei deocheate*, o creație a lui Silviu Purcărete la Teatrul Național „Radu Stanca" din Sibiu, prezentată în FITS 2023.

Intră în atribuțiile oricărui cronicar să dea detaliile tehnice ale spectacolului, este obligatoriu să cunoaștem răspunsurile la întrebări fundamentale (cine, unde, când), dar nimic nu ne mai ajută când trebuie să ne răspundem nouă înșine la interogații ceva mai intime, de reflecție personală. Valoarea excepțională a spectacolului ne obligă să mergem la registrul superlativ al vocabularului, ca parte din încercarea de a justifica, interioriza, această călătorie inițiatică pe care o propune spectacolul.

Povestea prințesei deocheate e un dialog cultural între spațiul european și cel asiatic, japonez, iar Silviu Purcărete este autorul unui scenariu original, plecând de la o piesă kabuki a lui Tsuruya Nanboku al IV-lea. Aceasta înseamnă că trebuie să fim familiarizați cu specificul fascinant al teatrului japonez pentru a avea un acces real la semnificațiile spectacolului. Pentru european, spațiul cultural asiatic este departe de a fi „o carte deschisă", deoarece totul este parte dintr-un ceremonial, un ritual codificat strict, fiecare gest nuanțând o idee, iar efortul intelectual trebuie să-l dubleze pe cel afectiv, emoțional, de conectare la ceea ce se dezvăluie. Scena este împărțită riguros, există o punte pe care actorii pătrund, marcată cu trape, scenele sunt separate prin perdele de o cromatică specială, actorii sunt costumați și machiați după reguli rigide, muzica este interpretată live, rolurile feminine și masculine sunt distribuite după alte criterii decât genul actorului („onnagata" fiind denumirea actorilor care joacă roluri feminine în piesele kabuki) și acestea sunt doar câteva, foarte puține, date specifice ale unui spațiu teatral cu care suntem mai mult sau mai puțin familiarizați, în calitatea noastră de europeni.

Dar spectacolul lui Silviu Purcărete nu ne creează niciun disconfort cultural, nu ne împarte în inițiați și profani, plăcerea estetică se acumulează treptat, ca un bulgăre de zăpadă, ajungând să ne prindă ca într-un carusel. Impactul vizual este copleșitor, cu o dinamică gradată, iar spectatorul vede stilizarea unei stânci de pe care se aruncă în valuri Shiragiku, o platformă rotativă ce se joacă cu perspectivele și sensul spațiului, totul alunecând în fața noastră, ca un vis pe care ne străduim să-l oprim și înțelegem, actorii au costume vaporoase, din materiale neobișnuite etc. De asemenea, povestea prințesei este stranie, ea decade din statutul ei nobiliar și ajunge într-un bordel, unde învață cealaltă față a lumii, are un copil care îi este luat pentru ca apoi să-l repudieze, plutește între realitate și vis, din moment ce delimitarea dintre întruparea sau reîncarnarea spiritului lui Shiragiku și statutul actual de prințesă e fluid.

Însă melanjul dintre specificul asiatic al spectacolului și valențele europene poate crea un sens al stranietății, amintind de limbajul psihanalitic al lui Sigmund Freud. Ceva este în mod definitoriu familiar în spectacol: autoironia personajelor, jocul cu planurile real-ficțional, dar „casa" spirituală în care alegem să intrăm este moartea, așa cum explica psihanalistul în eseul *Motivul alegerii cutiilor*. Actorii care poartă un machiaj alb, amintind de păpuși, anumite elemente ale spectacolului care doar ne par familiare, demonstrează că vom intra într-o lume stranie, necunoscută, în care moartea pare, ca întotdeauna, singura alegere.

Performanțele actoricești sunt copleșitoare, fiecare depășindu-și limitele, asumându-și rolul până la identificare, iar fondul muzical le marchează evoluția cu fidelitate, intuiție, potențare polisemantică, așa cum demonstrează și poza de final a spectacolului. Nimic nu e întâmplător pe scenă, ironia nu anulează tensiunea interioară, atât pe a actorului cât și pe a spectatorului, stilizarea cerută de această formă teatrală este respectată cu inteligență de creatorii spectacolului. O neliniște rămâne mult timp după căderea cortinei, deoarece cred, cu sinceritate, că suntem cu toții „deocheați" de vraja unor actori exemplari, de construcția stranie a spectacolului și de neputința de a alege între teatrul european și cel asiatic, fără a suferi sentimentul unei pierderi irecuperabile.

Povestea prințesei deochiate

Generată de una dintre cele mai fabuloase și nonconformiste fantezii regizorale, ce antrenează cele mai complexe implicări ale teatralității bazate pe jocuri cu imaginea și pe fluidități ale cadrelor și ale spațiilor care primesc valențele unui discurs suprarealist, *Povestea prințesei deocheate* în regia lui Silviu Purcărete propune o poveste care îmbină tiparul contemporaneizat al teatrului japonez *kabuki*, cu formule teatrale datorate libertăților creatoare ale regiei europene. Îmbinând stranietatea luxuriantă specifică acestui tip de spectacol, traseele complicate ale narativului și mai ales ale dramaturgiei spectacolului cu impactul vizual, dar mai ales teatral al personajului travestit *onnagata*, cu atemporalul, vulnerabilul și rafinatul erotism dependent de virtuozitatea interpretării, regia creează o compoziție în egală măsură lucidă și halucinantă, care manevrează instrumentele teatralității prin suprapuneri și contaminări între tradiția teatrului *kabuki* și pretențiile extravagante ale contemporaneității.

Spectacolul prezentat pe scena Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu este o compoziție ce filtrează printr-o modalitate comică (corporală și situațională) o serie de întâmplări preluate din textul dramaturgului din secolul XIX, Tsuruya Nanboku al IV-lea, ce urmează a fi sudate într-un discurs spectacular, consolidat de intervențiile unei vaste palete de expresie teatrală. Primul impact cu spectacolul este datorat flamboaianței vizuale (rezultat al colaborării dintre Silviu Purcărete și Dragoș Buhagiar), unde este dominantă cromatica și amploarea costumelor create, fie în linia stilizată a tradiționalului kimono, fie ca și formule compozite, ca veritabile volume în mișcare, executante de acțiuni care contribuie și subliniază dimensiunea naiv comică. Efervescentele situații teatrale ce juxtapun histrionismul cu esențialismul uman, excelența tehnicii actoriei cu explorarea sublimată a zonei afectelor, condiționează vitalitatea scenică a acestor personaje, trasează liniile de contur al universului supranatural din fantezistul *kabuki*.

Teatralitatea *Poveștii prințesei deocheate* înseamnă, deopotrivă, o cufundare în intensitatea delirantă a coloraturii, a consistenței picturale care însoțește excentricul „dans" al spațiului și al formei umane ireale ce compune anturajul vital al actorului.

Jocul său de roluri și genuri atinge culminații, subliniază subtilitățile bizarului erotism din *Kabuki*, creat de spectacolul frumuseții și al feminității datorat transformării masculine. Așadar, perimetrul scenic este populat de personaje suprarealiste, colorate, care se dezmembrează și se recompun, stabilind raporturi vizual-dramatice, între pasajele ce construiesc cursivitatea narativă a spectacolului și continua raportare a poveștii la intervențiile corale ale grupului. Povestea creată din scenariul prelucrat de regizorul Silviu Purcărete după *Legenda prințesei Sakura* are calitățile unui mister, ale unui parcurs construit din suferințele personajului feminin principal. Drumul său este trasat liniar, montat într-o structură teatrală de tip serii de tablouri, în care evenimentele se desfășoară după rațiuni contrapunctice, organizând multiplele planuri ale dramei și ale cursului evenimentelor.

În centrul acestora se află nefericita Sakura, care va ajunge să lucreze într-un bordel, afectată și obsedată de vizita unui necunoscut, într-o noapte oarecare. Povestea sa este în permanență subliniată de un suport teatral, creat prin elementele care constituie marca inconfundabilă a regizorului român, subtila și indispensabila ironie. Este vorba de o abordare aparte și mereu extinsă a grotescului scenic, obținut prin contrapunctul neîntreruptelor intervenții cu valoare de replică și acompaniament al tuturor elementelor ce alcătuiesc fundalul discursului performativ.

Este vizibilă intenția regizorului Silviu Purcărete de a crea un sistem teatral după rațiuni specifice polifoniei, în care materialele ce alcătuiesc scenografia (semnată de artistul Dragoș Buhagiar), recuzita și orice alt element de sprijin intervin cu scopuri multiple, fie ca și ecou al situațiilor de prim-plan, fie ca și entități opozante, organizate într-o textură cursivă, ca și dialog sau antagonism corporal, situațional, textual, creat între corporalitate (gândită de mai multe ori după repere coregrafice) și răspunsul teatral al grupetului. Imaginea întregului spectacol se derulează după rațiuni ale șocului și (în egală măsură ale unui festin vizual) prin strategii plastice-picturale cu valori de gravură, ce au ca obiectiv crearea unui cadru generat prin densitatea de elemente de scenografie. Acestea reproduc fie sugestii ale cadrelor de interior, fie fantezii vegetale sau marine, în care dominante sunt transparențele de planuri, vitalizate prin contururi și apariții de făpturi suprarealiste, vaporoase, plutitoare, de la meduze uriașe, la valuri și vapoare, elemente care susțin densitatea din prim-plan a formelor umane create prin costumele personajelor care populează scena. Manevrele teatrale ale regizorului operează în toate direcțiile comicului, susținute de la funcționarea stranie și halucinantă, voit ilogică a situațiilor suprarealiste, până la inversarea genurilor masculin – feminin (prințesa Sakura este interpretată de tânărul actor Iustinian Turcu, interpret care creează un personaj feminin încărcat de erotism, vulnerabilitate și candoare, iar Seigen de Ofelia Popii, procedeu transferat și în zona personajelor secundare) până la spargerea convenției teatrale prin intervențiile numelor reale ale actorilor. Aceste formule de ruptură a fluidului teatral trimit spre procedee cu valențe brechtiene, extinse spre toate posibilitățile combinatorii ale elementelor ce compun teatralitatea (nivel sonor, scenografie, suport acustic instrumental și vocal).

Silviu Purcărete jonglează cu informații vizuale fie din teatrul *kabuki*, fie din elemente ce trimit spre trimit spre perioada Edo (costume și compoziții simbolice care reconstituie picturalitatea echilibrată și simetrică a dispunerilor de personaje). Toate acestea funcționează într-un

cadru încărcat, ce include peisaje vegetale, o lagună, și care urmărește trasarea unui caracter prețios-grafic, conturat prin precizia desenului, a coloritului dat de costumul tradițional. Scenografia lui Dragoș Buhagiar oferă o expunere stilizată a gravurilor perioadei, ca o serie de tablouri adaptate scenei, ce conțin situații și personaje cu valențe de decor vivant, toate acestea învăluite în metraje viu colorate, în volume ample sau transparente, mizând pe o iluzie supusă, în mod ritmic, strategiilor regizorale ce creează, în repetate rânduri, treceri brutale către etalarea mecanismelor teatralității. Au loc ieșiri frecvente din convenție, prin intermediul preluării unui rol de coordonator și dirijor al aparatului orchestral comic, asigurat prin jocul grupetului ce are intervenții dramatic-corale și personajul interpretat de Ofelia Popii. Audiența este stimulată să creeze legături între referințele culturale oferite, în primul rând, prin intermediul imaginii scenografiei și al costumelor, să rememoreze alura și textura diafană a peisajelor perioadei Edo, să facă trimiteri continue spre datele teatrului japonez kabuki, din care sunt evidențiate personaje esențiale acestui tip de spectacol, cum sunt kuroko, ce funcționează ca și decor sau adjuvanți nevăzuți ai diverselor situații scenice. Este, de asemenea, interesantă reproducerea stilizată a costumelor ce aparțin acestui tip de teatru, în care este menținută iluzia calității extravagante a metrajelor, realizată prin materiale moderne, coloratura bogată cu multe elemente florale și vegetale, ce sugerează materialul textil prețios. De asemenea, este prezent impozantul caracter (evidențiat prin costum) al samuraiului, care este îmbrăcat în armură, construit după imaginea războinicului din aceeași perioadă, Edo. Prezența sa este marcantă, printr-o formulă statuară, un efect teatral ce oferă echilibru vizual prin apariițiile sale în punctele cheie ale dramei. Finalul spectacolului este apoteotic, realizat printr-o strategie în care este expusă (într-o formulă ce vizează amploarea operistică) o paradă cvasi-carnavalescă. Este prezentat un spectacol halucinant, derulat pe planurile concentrice ale scenei în continuă mișcare, situație ce aduce congruență, seriilor de contraste prin care este definit spectacolul *Povestea prințesei deocheate*.

FITS
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

Tu și arta care te mișcă

Raiffeisen Bank

Experiențe 1:1

Povestea prințesei deochiate
Exerciții de stil pe o temă dată

Silviu Purcărete este, fără îndoială, creatorul absolut, ale cărui produse spectaculare au în matricea lor un *pattern* recognoscibil, o stilistică ce le amprentează formal și conceptual. De cele mai multe ori, în istoria formelor de creație ce ies din tiparele canonului, ale convenționalismului, teoreticienii, dar și publicul larg, au intuit pendularea permanentă între obsesia pentru formele noi și reiterarea unei specificități stilistice intrate deja în imaginarul colectiv. Ineditul nu se poate perpetua la infinit, oricât de nonconformistă și fantezistă este imaginația creatoare care îl propulsează. Vastul malaxor al creativității artistice generează un mixaj stilistic și formal, referențial și cultural din care țâșnesc jocuri noi, redimensionări și rescrieri inedite. *Povestea prințesei deocheate* malaxează în substanța ei spectaculară imagini și simboluri noi, inedite, dar și altele mai vechi, deja recurente în estetica lui Purcărete. Pe canavaua unei formule teatrale fixe, constrictive chiar, teatrul japonez kabuki, regizorul ne îmbie ludic cu o poveste ce coagulează epic, conferă suport și pretext succesiunii de cadre vizuale, la limita dintre grotesc și monumental. Stilizarea modernă se simte atât la nivelul preluării unor elemente din estetica și tehnica kabuki, cât și la nivelul unui figurativ și al unei cinetici ce generează serii de imagini animate, comice prin ipostazieri situaționale și prin artificii ce țin de machiaj, tehnica travestiului, de caricatural precum și de o reinvestire imagistică luxuriantă a corporalității protagoniștilor, dar și a expresivelor tablouri de grup. Materia textuală care coagulează armonios tot acest conglomerat vizual și sonor este oferită de o serie de întâmplări preluate din libretul din secolul al XIX-lea al lui Tsururya Nanboku al IV-lea, cunoscut pentru apetența lui pentru macabru, pentru scene și personaje fantastice, supranaturale și grotești. Spectatorii veniți să asiste la reprezentația lui Silviu Purcărete intră în atmosferă încă de la accesul în spațiul teatral, conceput special pentru exigențele unui asemenea tip de teatralitate. Funcțional, dar și decorativ, stilizat și tehnologizat, spațiul scenic, dar și cel public se mulează perfect pe sincretismul spectacular, pe pendulări între tradiție și modernitate, axe pe care se sprijină tot eșafodajul reprezentației. Alianța creativă dintre Silviu Purcărete și Dragoș Buhagiar se resimte în structura monumentală a întregului, dar și în detalii. Sala de la Fabrica de Cultură a fost special concepută de scenograful Dragoș Buhagiar pentru acest proiect. Scena, prevăzută cu două turnante, este înconjurată de public pe trei laturi, după modelul teatrului elisabetan. Predilecția pentru monumental, pentru un ceremonial flamboiant, care reamintește pe alocuri de serbările galante ale clasicismului-baroc francez de secol XVII alternează cu stilizări și construcții aeriene, fluide, aproape acvatice, cu volumetrii cinetice ce dublează, completează sau contrapunctează pretextul textual, prin îngroșare și deformare comică. Cadrele de interior sunt continuate în planul îndepărtat al scenei prin niște apendice scenografice suprarealiste, ce recreează un univers marin, acvatic fluid, aproape transparent: meduze uriașe, translucide, animale fantastice, vapoare eșuate, valuri uriașe din țesături fluide, pastelate, structuri delicate ce susțin corporalitatea personajelor din primplanul scenic și care dau scenei volumetrii noi, transparențe inedite. Costumul este un element major al constructului scenografic. Din nou, același sincretism formal ce îmbină elementele stilizate ale chimonoului tradițional cu costume de tip funcțional, fie contemporan, identitar pentru un anume spațiu etnocultural, fie tradițional, marcând și o anume stratificare socială. La acestea se adaugă costumul de ceremonie ale samuraiului, specific teatrului *kabuki*, dar care, prin anumite stilizări, ar putea foarte bine fi perceput și dintr-o zonă a unei stilizări baroce, tipice maestrului de ceremonii din serbările galante, cu broderii extravagante sau armuri ce țin de ordinul vegetalului, al insectelor,

ale acelui meneur du jeu supradimensionat, ce domină spațiul de joc și care orchestrează mișcările grupului, dar și ale duoului principal. Spațiul scenic este populat cu personaje suprarealiste prinse într-o cinetică celulară și care se divid și se recompun la infinit. Aceste grupuri pluricelulare oferă un acompaniament sincronic, dar și unul tranzitoriu, coagulant, care reconstituie unitatea fragmentelor de discurs narat din poveste, precum și a discursului ilustrat scenic. Grupul are intervenții de tip coral și asigură cursivitatea întregului. Muzica este, alături de costum, un element de susținere și creează un decor sonor când comic, caricatural, când dramatic, expresiv. De o funcționalitate evidentă în economia spectaculară, dispozitivul sonor conceput de Vasile Șirli acționează pe principiile acompaniamentului, sunt semnele de punctuație ale gramaticii spectaculare. Instrumente de suflat, stilizări ale instrumentelor tradiționale, sunt mânuite expresiv de grupul din dreapta spațiului de joc și conferă contrapunctul necesar evoluției evenimențiale. Polifonia vizuală și scenică este susținută și de recuzita sonoră, nu numai de cea vizuală. Acestea sunt elemente adiacente, de suport, de intervenție, cu roluri diferite, de la cel de a amplifica situațiile din primplanul scenic, la cel de antagonism corporal și situațional, de tipul replică-atac sau replică-apărare. Povestea, inspirată liber de libretul *Legenda prințesei Sakura*, narează melodrama suferințelor personajului feminin principal. Narațiunea de tip secvențial, fragmentar, recreează traseul acestui personaj, traseu intersectat de o rețea de acțiuni secundare organizate în planuri textuale diferite. Toate elementele teatralității, toate elementele de suport prezente în scenă vin să interfereze cu suita evenimențială ce o are în centru pe Sakura. Nu se poate delimita estetica lui Purcărete de valențele stilistice ale șocului, mai ales vizual, cu elemente ce țin de monumentalitate, dar mai ales de grotesc, de un suprarealism supradimensionat. Toate aceste elemente conferă o plastică ce violentează retina spectatorului, prin neputința includerii ei într-un singur cerc al privirii. Principiile simultaneității și ale polifoniei sunt, și de data aceasta, liniile de forță ale percepției spectaculare. Tratamentul vizual dat reprezentației de Dragoș Buhagiar este relevant pentru minuțiosul efort de documentare și de rescriere stilistică a unor modele desprinse din gravurile japoneze ale perioadei Edo, elemente tradiționale de Kabuki ce populează spațiul scenic cu o serie de tablouri vivante fluide și cinetice. Un alt element expresiv este folosirea travestiului, inversarea partiturii masculin-feminin, atât la nivelul protagoniștilor, cât și la cel al personajelor grup. Ofelia Popii orchestrează magnific mai multe partituri masculine, atât de diferite ca și registru. În ipostaza preotului Seigen, care poartă pecetea tragică a unei vieți de vinovăție și a cărei remușcare i se citește în priviri, este când tristă, când amară, reușind să coaguleze întreaga drama existențială a acestui personaj. În ipostaza tâlharului care-i răpește fecioria prințesei și o transformă în sclava lui, e violentă, iar atitudinile și gesturile sale reconstruiesc la milimetru apartenența socială și obiceiurile personajului. Iustinian Turcu ipostaziază o prințesă Sakura de o senzualitate echivocă, tușantă prin vulnerabilitate și candoare, de o frumusețe stranie. Gesturile și întreaga atitudine corporală denotă o delicatețe și o noblețe a posturii, dar și a caracterului, asumate cu măiestrie de tânărul actor. Deși aș vrea să pot face o prezentare exhaustivă a întregii panoplii interpretative, constrânsă de spațiu, mă rezum doar la a aminti aleatoriu câteva roluri expresive create de Diana Văcaru Lazăr, în rolul povestitorului, Diana Fufezan, ca Akugoro, Adrian Matioc, în rolul fostei doamne de companie a prințesei Sakura, exploatată și ea la bordel. Convenția travestiului este *dereglată* prin folosirea pe scenă a numelor proprii reale ale actorilor, element cu efect comic și care scurtcircuitează cursivitatea discursului verbal și situațional. Apogeul sincretismului formal și estetic este atins la finalul spectacolului care populează spațiul de joc cu o paradă carnavalescă, hipnotică ce reface atmosfera

unor scene din melodramele operei orientale cu toate exagerările și stridențele coloristice și de machiaj. Prezența meselor de machiaj la vedere pe scenă, precum și imprecizia voită a firului narativ pe alocuri, servesc la crearea unui efect de teatru în teatru, dar și unei plăceri enorme de a se juca cu convențiile teatrului kabuki. De la referințele ironice, dar mereu atașante, la filmele cu samurai, la scene care aduc aminte de comicitatea desenelor animate, la care se alătură convenția actorilor europeni care se machiază pentru a intra în scenă în roluri de *kabuki*, totul converge spre crearea unui spectacol care pune sub o prismă deformatoare, dar tandră, duioasă, convențiile spectacolului de *kabuki* și ne scoate din zona noastră de confort, propunând receptării și sensibilității noastre un mix de imagini și simboluri, de aluzii și referințe nu foarte la îndemână de descifrat. Un regal spectacular captivant și surprinzător!

CROSSWORD

FITS

realizat de **Ioan Bogdan**

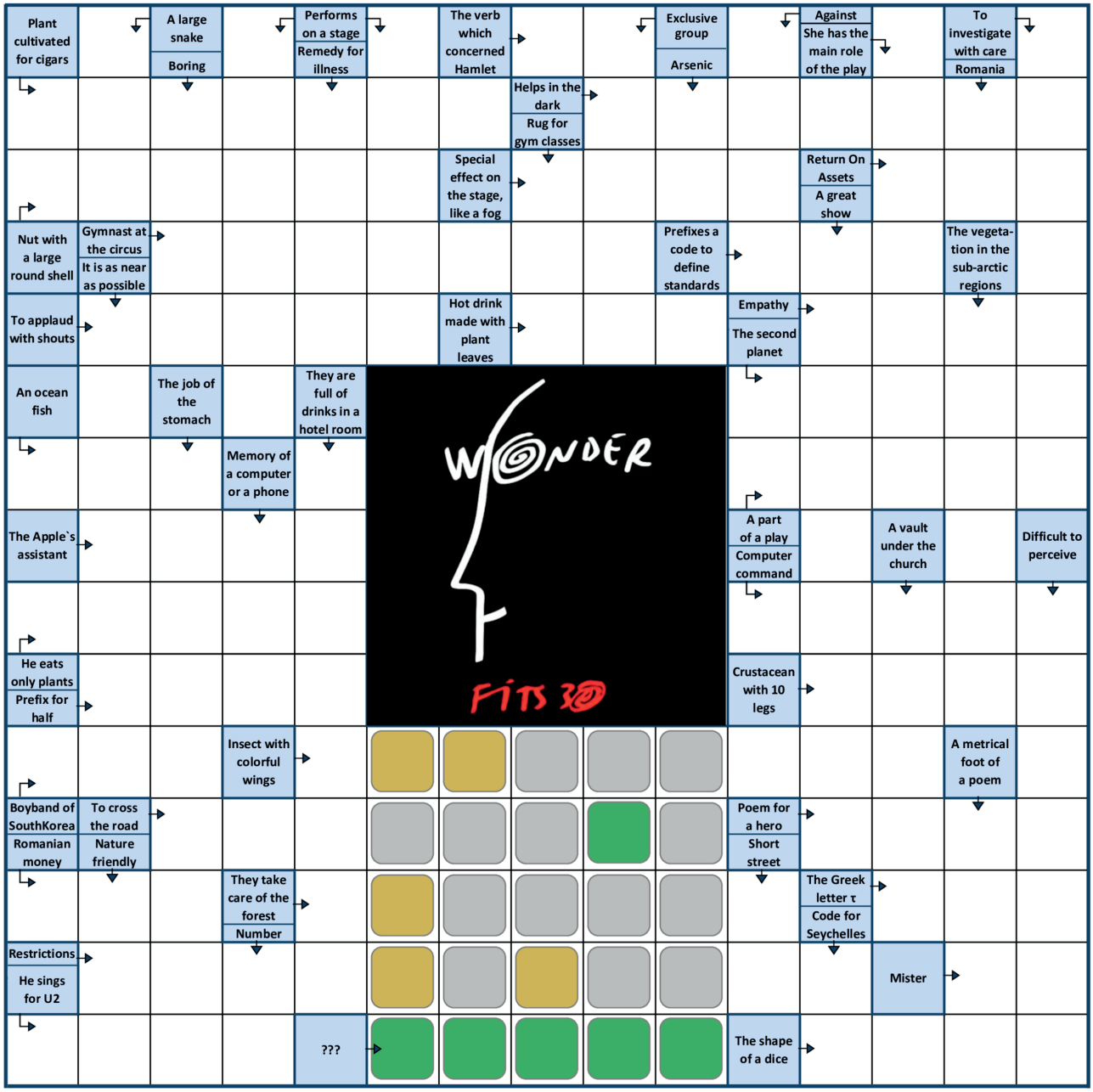

Teatrul kabuki în stil postmodern

Teatrul kabuki își are originile în secolul al XVII-lea în Japonia și este unul dintre cele trei mari stiluri ale teatrului japonez. Acesta era cunoscut mai ales pentru caracterul său erotic și pentru actorii care joacă în travesti. Cum poate fi reinterpretat un astfel de spectacol astăzi, în lumea modernă a vitezei? Spectacolul *Povestea prințesei deocheate*, regizat de Silviu Purcărete, ne demonstrează că un astfel de demers este posibil prin aducerea stilului tradițional japonez în mijlocul Europei, printre costumele bărbătești croite perfect și dresurile cu dungă ale femeilor mondene.

Regizorul experimentează cu costumele, cu grandiosul și cu efectele sonore în acest spectacol polifonic, care nu lasă publicul să iasă nici măcar o secundă din această lume atât de specială. În partea dreaptă a scenei este un podium pe care vin și ies mereu personaje, acel *hanamichi*, pe scena principală rareori se întâmplă o singură acțiune, iar în dreapta scenei este micul grup, „corul", care face posibilă configurarea universului sonor viu al spectacolului, de către orchestră. Aceasta este o primă practică care plasează publicul direct în secolul al XVII-lea, dar este imediat adus înapoi de costumele europene, dar și de personajul care este mereu cu „scenariul" în mână și la fiecare schimbare de cadru intră în mijlocul scenei și oferă informații legate de decor și de sunetele din fundal (mereu bate un clopot la templu în depărtare), personaj care mai apoi se va integra treptat în acțiune. Această tehnică trimite la practicile din perioada elisabetană, când nu exista decor, iar cadrul le era povestit spectatorilor.

În ciuda scenei grandioase, întâlnim tot felul de antiteze: costumele și rochiile ample ale gheișelor, mistica orientală și pragmatismul occidental, dar și muzica ambientală asiatică și melodiile europene. Putem numi acest spectacol o pastișă postmodernă dominată de intertextualitate observabilă prin aluzii vizuale și sonore la *Kill Bill*, prin comicul reproducerii luptelor între samurai, dar și prin cel al unor bărbați cu monoclu și costum. De asemenea, costumele grandioase ale femeilor secolelor trecute se transformă în rochii confecționate din mușama sau din folii de staniol. Deși tranzițiile dintre acte sunt excepționale, cele din timpul acestora sunt evidente și aduc o altă nuanță posibil comică în spectacol. Lucrurile care par accidentale, greșite, sunt, de fapt, minuțios gândite. Asta dorește Silviu Purcărete: să ne introducă în lumea teatrului kabuki prin cele mai mici detalii și metode de reprezentare scenică.

Interpretările Ofeliei Popii și a lui Iustinian Turcu dau viață și adâncime spectacolului. Amândoi au câte două roluri, configurează personaje în pielea cărora intră complet. Ofelia Popii își schimbă deseori caracterele, uitând într-o secundă rolul din care tocmai a ieșit. Odată ne arată tristețea și suferința preotului Seigen, ca mai apoi să apară drept arogantul și desfrânatul tâlhar. Restul actorilor oferă complexitate și un accentuat caracter umoristic, chiar parodic pe alocuri. Prințul care dorește mâna prințesei Sakura, deși ne-ar duce cu gândul la un personaj cu haine grandioase, poartă costum, pălărie și baston, în stil occidental.

Echipa bine cunoscută dintre regizor și Dragoș Buhagiar s-a făcut remarcată încă o dată. Deși în majoritatea scenelor decorul este minimal, sunt unele momente în care efervescența vine tocmai din efectele scenice, din cum apar acestea în prologul spectacolului. Pe lângă asta, turnanta, are un rol important mai ales în accentuarea momentelor încărcate de suspans și dramatism, oferind spectatorilor acces la toate detaliile care se petrec simultan pe scenă. Totuși, momentele din care să lipsească comicul sunt puține, și chiar și atunci atenția privitorului este scurtcircuitată de cadre ce țin de imagini ale grotescului sau ale unui suprarealism supradimensionat. Toate aceste simultaneități, atât vizuale cât și sonore, conferă senzația unei lumi verosimile, a unei „lumi în lume". Alt element care conferă strălucire reprezentației, este vizibila plăcere și bucurie a actorilor de a juca pe tot parcursul acesteia, sincera sclipire din ochii tuturor și fericirea de pe fețele tuturor la finalul spectacolului.

Oscilarea între tradiție și modernitate este pilonul de bază a reprezentației. Prințesa care ar trebui să se ferească de plăcerile carnale se dedă viciilor și cade în mizerie, ca mai apoi să ajungă exploatată și dusă la un bordel. Oju, femeia occidentală în taior și fustă vine la templul sacru pentru a se ruga pentru copilul pe care l-a pierdut, de unde pleacă cu copilul prințesei Sakura. Prințesa, deși reîncarnarea lui Shiragiku, iubitul preotului Seigen, nu îl mai poate iubi pe preot din cauza renunțării ei la regulile sfinte și iubirea ei nepermisă cu un ucigaș, fratele preotului.

Spectacolul introduce publicul în lumea grandioasă a teatrului kabuki și oferă inițiaților o reprezentație experimentală fascinantă, care aduce tradiția japoneză și o introduce perfect în cultura europeană, într-un stil postmodernist, parodic și pe alocuri grotesc și absurd. Complexitatea acestuia face ca și a doua sau a treia vizionare să nu plictisească, ci să aducă lumină în înțelegerea acțiunii și ajută la observarea multitudinii de detalii și scene secundare care completează firul narativ principal.

Povestea prințesei deochiate

Prin globularul existenței din crezul altei culturi, prin agilitatea derulării stilului japonez kabuki pe scenă, descoperim cum o patimă nelegiuită va duce la o întreagă nenorocire. Personajele vor fi jucăria sorții, iubirea va trece de la compromis la consecințele libertinajului, iar spectatorul, la rândul lui, va ajunge valul ghidat de vibrațiile pe care păcatele unei altei vieți fac din parcursul acțiunii.

Spectacolul *Povestea prințesei deocheate*, cu regia semnată de Silviu Purcărete, scenografia de Dragoș Buhagiar, muzica originală de Vasile Șirli, are ca sursă primordială piesa lui Tsuruya Namboku al IV-lea, introducând astfel în scenariu scene de autoironie, momente erotice și puncte de paroxism. Parcursul istoric și respectarea criteriilor prin care o asemenea creație a ajuns la culmile succesului fac ca povestea prințesei „floare de cireș“ să supraviețuiască, să călătorească și să ajungă în fața noastră. Prin urmare, suntem martorii unor bărbați care joacă rolurile unor femei și invers, transpunere care va duce actorii la o provocare nu doar complicată pentru manifestul lor instinctiv, dar și pentru antrenamentul grandiozității pe care figura fabuloasă o cere. Am ajuns să asistăm în fața unor artiști care reușesc încă o dată să întreacă orice limită a legii firii pe care noi am crezut-o cândva. Machiajul izbitor este oglinda prin care cea mai adâncă stare sufletească a celui înscenat se face limpede publicului în mod grafic, palpabil văzului. Tandrețea, linul, bruscul sau sporadicul circuitului nonverbal face ca oricine stă în fața acestora să se transpună emoțional în toată drama trăirii. Prințesa este cea care denotă o mai mare maladie spirituală, o mai mare suferință și un mai mare șoc după fiecare situație. Restul personajelor, în combinație cu cea din urmă, sau, individual, sunt de asemenea dramatice, dar și comice; e imposibil a nu schița un zâmbet după măcar una dintre intervențiile pe care le au în întregul drum al evenimentelor. Toată această împletitură dintre firea fiecărui personaj și elementele scenice fac ca cel care le vizionează să treacă prin diferite stări care alternează, fără a ajunge la vreo statornicire a percepțiilor.

Decorul trece de la simplu la împodobit, de la static și calm la dinamic și vioi. Muzicalitatea este vivantă, echilibrată și frapantă în același timp, ceva care își are explicația prin relaționarea directă cu fiecare mișcare, privire sau intenție a jucătorilor scenici. Nu doar că orice întâmplare își are corespondentul sonor, dar fiecare gest își are un tempo ușor remarcabil cu ajutorul efectelor

auditive pe care instrumentalul ni-l dezvăluie. Totul este „la vedere”, nu este o animație acustică pe care spectatorul să nu o vadă în momentul facerii sale. Nu există doar un spațiu al derulării, ci un întreg locaș în care muzica vibrează și prin care poporul mitului vehiculează: de la o pădure însuflețită de flora servitoarelor prințesei, la o apă uneori de mlaștină, alteori maritimă, de la un bordel unde sufletul se pierde, la un templu unde liniștea își caută acoperământ.

Nu un simplu prolog, ci o altă viață a Sakurei deschide piesa. Primul simț pe care îl avem când suntem acolo este unul al confuziei, o incitație a imaginarului care încearcă să anticipeze ceea ce va să vină. Avem de-a face cu o buclă interconectată cu restul ficțiunii, dirijor al întregii povestiri, forța pe care cultura asiatică ne-o va dezvălui în plenitatea puterilor sale, karma. Viitorul nu există fără trecut, totul este condus de ceea ce s-a greșit anterior, pentru asta moartea pe care alter egoul Sakurei, adică discipolul Shiragiku, a împlinit-o, nu va îndrepta drumul nimănui. Starețul templului, Seignen, rămâne în viață, firul continuității fiind dat de acest suferind care nu va putea trece peste determinismul care i-a acaparat pe cei doi, prizonieri ai iubirii care va dăinui în veci. Pruncul născut dintr-o carne vagabondă care nu își mai are ieșire din sărăcie și defăimare, „pui nobil crescut în mizerie“ dat lumii de prințesă, nu are alt destin decât cel de a fi purtat dintr-o situație josnică într-alta, destin pătat de niște patimi care au dus la nenorocire veșnică.

Nimic nu se pierde, ceea ce a fost este înfipt în structura prezentului în care trăim. O cutiuță, o cutiuță cu tămâie care are un nume scris pe capac... Un sigiliu, un sigiliu pe care toată lumea îl vrea... Obiectele nu au pierzanie, ele își fac apariția ca centru al dorințelor și al adevărului. Acestea sunt cele două obiecte care fie leagă toate personajele între ele prin acțiuni viclene, fie personifică un testament al iubirii pe care cei doi îndrăgostiți și-au mărturisit-o în trecut.

Suntem puși în fața unei stridențe a caricaturilor date de machiaj, o pudră care ascunde o emoție, o intenție, un păcat. Încărcătura emoțională, amuzamentul, dar și lecția dăruită de *Povestea prințesei deocheate* este cu adevărat o înscenare a unei culturi asiatice speciale, care, amestecate cu modalități moderne de gândire, fac din spectator un martor al chinului, retoricii și ironiei vremurilor de mit și de actualitate.

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

ROMÂNIA

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

Eveniment desfășurat sub Înaltul Patronaj al Președintelui României

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU ESTE ORGANIZAT DE

TEATRUL NAȚIONAL RADU STANCA SIBIU

FONDAT ÎN 1788

Primăria Municipiului Sibiu este principalul finanțator al Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu

Partener strategic al Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu

MINISTERUL CULTURII

EVENIMENT REALIZAT CU SPRIJINUL

MINISTERUL EDUCAȚIEI

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

UNIVERSITATEA LUCIAN BLAGA DIN SIBIU

CO-ORGANIZATOR

20 DE ANI INSTITUTUL CULTURAL ROMÂN

ACȚIUNE CO-FINANȚATĂ DE

Consiliul Județean Sibiu

CO-PRODUCĂTORI

TVR

Radio România

PARTENERI STRATEGICI

Liberté · Égalité · Fraternité RÉPUBLIQUE FRANÇAISE Ambassade de France en Roumanie

INSTITUT FRANÇAIS Bucarest

Liberté Créativité Diversité

ORGANISATION INTERNATIONALE DE la francophonie

Botschaft der Bundesrepublik Deutschland Bukarest

Konsulat der Bundesrepublik Deutschland Hermannstadt

GOETHE INSTITUT

deutsches kulturzentrum hermannstadt

ISRAEL

British Embassy Bucharest

BRITISH COUNCIL

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Ambasada Elveției în România

Swiss Sponsors' Fund România

swiss arts council prohelvetia

Ambasada Japoniei în România

EU JAPAN Fest

Embajada de España en Bucarest

Cooperación Española

AC/E ACCIÓN CULTURAL ESPAÑOLA

Ambasada Austriei București

forumul cultural austriac

EMBASSY OF THE KINGDOM OF BELGIUM IN BUCHAREST

INSTITUTUL POLONEZ BUCUREȘTI

UNITEF

PARTENERI OFICIALI

UniCredit Bank

DEDEMAN DEDICAT PLANURILOR TALE

BRD GROUPE SOCIETE GENERALE

PARTENER SPECIAL

JTI

PARTENER DE TRADIȚIE

Raiffeisen Bank

PARTENER

OMV Petrom

PARTENER DE ÎNCREDERE

CEC Bank

PARTENER ÎN INOVAȚIE

NTT DATA

PARTENER STRATEGIC

pepsi

PARTENER PRINCIPAL

LIDL

meriți să fii surprins

PARTENERI

GLS

e·on

PARTENER DE MOBILITATE

AUTOKLASS Official home of Mercedes-Benz

PARTENER AL SEZONULUI DE STRADĂ

BANCA TRANSILVANIA BT

PARTENER SMART

vodafone

PARTENER AL THERME FORUM

THERME BUCUREȘTI

PARTENERI PENTRU SĂNĂTATE

MedLife

DENT ESTET

MedLife POLISANO

PARTENERI

Google Arts & Culture

Allianz Țiriac

Lenovo

PARTENER AL BURSEI DE SPECTACOLE DE LA SIBIU ȘI AL PROGRAMULUI DE VOLUNTARIAT

ALPHA BANK

APA OFICIALĂ A FESTIVALULUI

AQUA CARPATICA

VINURILE OFICIALE ALE FESTIVALULUI

CRAMA OSTINOR

PARTENER

URSUS

SPONSORI

KeepCalling

cărturești

Crème Agape

HEIDI

TopTech a bittnet company

Tulipa

CARPATICA Logistic

romflatella

lăptăria cu caimac

SAM TRANSPORT

ironspam

SURA SUSARA

PARTENERI MEDIA

TV5 MONDE

euronews.

DW Made for minds.

Europa Liberă România

ROCK FM

RFI

Magic FM

Ringier

AGERPRES

LIBERTATEA

ELLE

Biz

ROLUL CULTURII

CapitalCultural.

zile și nopți

IQads

LiterNet.ro

THEATRUM

TEATRUL

România literară

OBSERVATOR CULTURAL

TRAVEL METROPOLIS

HAPP.

Tribuna

TURNUL SFATULUI

SIBIU 100

Zeitung

OBA DE SIBIU

știrideSibiu.ro

Mesagerul

monitorul de Sibiu

SIBIU INDEPENDENT

#goodtime

STAR

STRADA CETĂȚII

Sibiul bun

SIBIU

PARTENER DE MONITORIZARE

mediaTRUST